ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 14ης Ιουλίου 1998

σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στην εταιρεία Porcelanas del Norte S.A.L. (Ponsal)/Comercial Europea de Porcelanas S.A.L. (Comepor)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(1998) 2364]

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(1999/88/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

αφού έδωσε στα ενδιαφερόμενα μέρη τη δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, σύμφωνα με το άρθρο 93 της συνθήκης,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I

Στις 30 Απριλίου 1997, η Επιτροπή, αφού από το 1995 είχε λάβει διάφορες καταγγελίες και είχε αποστείλει στις 30 Απριλίου 1996 αιτιολογημένη γνώμη στην Ισπανία, αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία δυνάμει του άρθρο 93 παράγραφος 2 σχετικά με την ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Porcelanas del Norte SAL (Ponsal).

Η Ponsal, εταιρεία παραγωγής πορσελάνης, επιτραπέζιων σκευών και διακοσμητικών κεραμικών ιδρύθηκε στην Παμπλόνα (Ναβάρα) το 1957. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και επί σειρά ετών η επιχείρηση αντιμετώπιζε οικονομικά προβλήματα. Το 1994, προκειμένου να ξεπεράσει τα προβλήματα αυτά, η εταιρεία κατάρτισε ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης το οποίο προέβλεπε, συγκεκριμένα, τη μεταφορά της επιχείρησης από το κέντρο στα περίχωρα της Παμπλόνα και τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών της με την αγορά νέου μηχανικού εξοπλισμού.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας αναδιάρθρωσης, η Ponsal είχε λάβει σημαντικές ενισχύσεις από την κυβέρνηση της Ναβάρα οι οποίες, ωστόσο, δεν είχαν εκ των προτέρων κοινοποιηθεί στην Επιτροπή. Βάσει δημοσιευμάτων του τύπου τα οποία υπέβαλαν οι καταγγέλλοντες, οι ενισχύσεις αυτές συνίσταντο σε τραπεζική εγγύηση (1 200 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες) σε μία επιδότηση για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης (100 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες) επενδυτική επιχορήγηση ύψους 20 % για επενδύσεις σε ακίνητα περιουσιακά στοιχεία και διαγραφή χρεών για φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης εκ μέρους των κρατικών αρχών (3 100 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες).

Το Μάρτιο του 1995, απαντώντας στην πρώτη αίτηση της Επιτροπής για ενημέρωση, οι ισπανικές αρχές επιβεβαίωσαν εγγράφως ότι πράγματι η κυβέρνηση της Ναβάρα είχε χορηγήσει ενίσχυση για να στηρίξει την αναδιάρθρωση της Ponsal. Εντούτοις, η ενίσχυση αυτή είχε χορηγηθεί βάσει του περιφερειακού νόμου (Ley Foral) 1/1985, του Μαρτίου 1985, που θέσπιζε ένα καθεστώς ενισχύσεων για την εξυγίανση και την αναζωογόνηση προβληματικών επιχειρήσεων και το οποίο είχε προηγηθεί της προσχώρησης της Ισπανίας στην Κοινότητα. Το εν λόγω καθεστώς είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή ως υφιστάμενη ενίσχυση το Μάρτιο και το Μάιο του 1986, ενώ η Επιτροπή δεν είχε μέχρι τότε διατυπώσει ένσταση σχετικά.

Δεδομένου ότι η Επιτροπή διατηρούσε σοβαρές αμφιβολίες όσον αφορά την αποδοχή της εν λόγω απάντησης, ιδίως τη δικαιολογία ότι η ενίσχυση βασιζόταν σε υφιστάμενο καθεστώς ενισχύσεων, και δεδομένου ότι οι νέες αιτήσεις για πρόσθετες πληροφορίες απαντήθηκαν με απροθυμία, στις 30 Απριλίου 1996 αποφάσισε να ζητήσει από την Ισπανία να προσκομίσει αποδείξεις ότι η ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Ponsal εντασσόταν σε ένα ισχύον καθεστώς ενισχύσεων.

Στην απάντησή της του Ιουλίου του 1996, η ισπανική κυβέρνηση προσκόμισε τις ζητούμενες αποδείξεις. Ωστόσο, μεταξύ των διαφόρων ενισχύσεων στις οποίες αναφέρονταν οι καταγγέλλοντες, μόνο η εγγύηση ύψους 1 200 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών καλυπτόταν από τις διατάξεις του περιφερειακού νόμου 1/1985. Οι λοιπές χορηγηθείσες ενισχύσεις για τις οποίες διεξήγετο έρευνα δεν κατέστη δυνατό να αιτιολογηθούν στο πλαίσιο του εν λόγω καθεστώτος.

Επιπλέον, η Επιτροπή ανακάλυψε, ότι στην απάντηση των ισπανικών αρχών, διάφορα νομικά πρόσωπα σχετίζονταν με την Ponsal και την ενίσχυση η οποία υποτίθεται ότι χορηγήθηκε στην εν λόγω εταιρεία [αρχικά Ponsal, στη συνέχεια Comercial Europea de Porcelanas SAL (Comepor)] και ότι, στο πλαίσιο αυτό, δεν ήταν σαφές γιατί η επωνυμία είχε μεταβληθεί.

Ως εκ τούτου, με επιστολή της 26ης Ιουλίου 1996, ζητήθηκε εκ νέου από την ισπανική κυβέρνηση να σχολιάσει τις ανακολουθίες που σχετίζονταν με την Ponsal.

Στην απάντησή της τής 10ης Οκτωβρίου 1996, η ισπανική κυβέρνηση επιβεβαίωσε ότι προκειμένου να ξεπεραστούν οι οικονομικές δυσχέρειες της Ponsal, στο σχέδιο αναδιάρθρωσης του 1994, είχε επίσης προβλεφθεί η εφαρμογή διαδικασίας αναστολής των πληρωμών σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία περί πτωχεύσεων και βάσει της οποίας οι δημόσιοι πιστωτές της Ponsal είχαν διαγράψει δημόσια χρέη προς την κυβέρνηση της Ναβάρας και το ταμείο κοινωνικής ασφάλισης που ανέρχονταν σε 3 100 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες έναντι συνολικού χρέους ύψους 4 350 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών προς τις κρατικές αρχές. Μετά την εκκαθάριση της Ponsal, συστάθηκε μία νέα επιχείρηση, η Comepor, η οποία συνέχισε τις δραστηριότητες της Ponsal.

Επιπλέον, οι ισπανικές αρχές επεσήμαναν ότι, στο πλαίσιο της μεταφοράς των εγκαταστάσεων της επιχείρησης από το κέντρο στα περίχωρα της Παμπλόνα, χορήγησαν περαιτέρω ενισχύσεις στη νέα επιχείρηση Comepor, που συνίσταντο σε επιχορήγηση επενδύσεων ύψους 570 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών η οποία κάλυπτε το 20 % των συνολικών νέων επενδύσεων, και περαιτέρω επιδοτήσεις ύψους 500 000 ισπανικών πεσετών ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης (μέχρι 250 νέες θέσεις εργασίας).

Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, η νέα αυτή ενίσχυση, την οποία η Επιτροπή αγνοούσε μέχρι τότε, δεν ήταν υποχρεωτικό να κοινοποιηθεί, διότι αποτελούσε μέρος άλλου υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων, του νόμου της 23ης Ιουνίου 1982, στόχος του οποίου είναι η προώθηση των επενδύσεων. Το εν λόγω καθεστώς ενισχύσεων κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή επ' ευκαιρία της προσχώρησης της Ισπανίας στην Κοινότητα, το Μάρτιο και το Μάιο του 1986 και η Επιτροπή δεν είχε μέχρι τότε προβάλει καμία αντίρρηση σχετικά.

Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή έλαβε σειρά δημοσιευμάτων του τύπου βάσει των οποίων η Comepor είχε λάβει και άλλη ενίσχυση ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών.

Η Επιτροπή εξέτασε αναλυτικά όλες τις πληροφορίες που της προσκόμισαν οι ισπανικές αρχές στο πλαίσιο των κοινοτικών διατάξεων περί κρατικών ενισχύσεων. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι στο μεγαλύτερο μέρος τους οι ενισχύσεις που ανέφεραν οι ισπανικές αρχές καλύπτονταν πράγματι από υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων.

Εντούτοις, όσον αφορά την ενίσχυση ύψους 500 000 ισπανικών πεσετών ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης η οποία υποτίθεται ότι βασιζόταν στο καθεστώς ενισχύσεων του Ιουνίου 1982 για την προώθηση των επενδύσεων, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το εν λόγω καθεστώς επιτρέπει επιχορήγηση ύψους μέχρι 400 000 ισπανικών πεσετών ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης και ότι οι αρχές της Ναβάρα υπερέβησαν τα όρια που θέτει το εν λόγω καθεστώς.

Επιπλέον, η Επιτροπή διατηρούσε σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με την εκτέλεση της διαδικασίας αναστολής των πληρωμών της Ponsal, ιδίως όσον αφορά τη διαγραφή δημόσιων χρεών ύψους 3 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών. Δεν μπορούσε να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο ότι η διαδικασία εκκαθάρισης πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά για να επιτρέψει την εκπόνηση νέων βιομηχανικών σχεδίων με νέες ενισχύσεις και με τα περιουσιακά στοιχεία της προηγούμενης (μη βιώσιμης) εταιρείας.

Τέλος, η ισπανική κυβέρνηση δεν κοινοποίησε ούτε έδωσε εξηγήσεις σχετικά με τις νέες ενισχύσεις ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών, οι οποίες, βάσει των δημοσιευμάτων του τύπου, είχαν χορηγηθεί στην επιχείρηση.

Ως εκ τούτου, στις 30 Απριλίου 1997, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία δυνάμει του άρθρου 93 παράγραφος 2 σχετικά με τις ακόλουθες ενισχύσεις:

α) ποσό ύψους 3 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών, το οποίο διέγραψε η ισπανική κυβέρνηση κατά τη διαδικασία αναστολής των πληρωμών·

β) τις επιχορηγήσεις επενδύσεων για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στο βαθμό που υπερέβαιναν το ανώτατο όριο που καθόριζε το καθεστώς ενισχύσεων της Ναβάρα του Ιουνίου 1982 και

γ) την πρόσθετη ενίσχυση ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών για την οποία η Επιτροπή δεν είχε λάβει καμία επίσημη πληροφορία εκ μέρους των ισπανικών αρχών.

II

Με επιστολή της 1ης Ιουλίου 1997, οι ισπανικές αρχές απάντησαν στην απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2.

Στην απάντησή τους, ανέφεραν αρχικά ότι οι νέες εγκαταστάσεις βρίσκονται στην περιοχή της Cordovilla, και ανήκουν στο «Municipio de la Cendea de Galar» το οποίο, σύμφωνα με τον ισπανικό χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων που αποδέχθηκαν οι ισπανικές αρχές με επιστολή της 26ης Σεπτεμβρίου 1995, βρισκόταν σε περιοχή του στόχου 2.

Εν συνεχεία, επεσήμαναν εκ νέου τη δραματική χρηματοοικονομική κατάσταση της Ponsal πριν από την εκπόνηση του σχεδίου αναδιάρθρωσης. Τόνισαν ότι πριν πραγματοποιηθεί η διαδικασία αναστολής των πληρωμών, τα στοιχεία ενεργητικού της Ponsal ανέρχονταν σε 1 720 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες, ενώ το χρέος της ανερχόταν σε 5 091 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες.

Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, η διαδικασία αναστολής των πληρωμών κατά την οποία οι κρατικές αρχές διέγραψαν απαιτήσεις ύψους 3 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών ήταν η μόνη εναλλακτική λύση ανάμεσα στους διάφορους τρόπους εκκαθάρισης μιας επιχείρησης που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία, η οποία:

— επέτρεψε να συμπεριληφθούν οι εργαζόμενοι της Ponsal στη νέα επιχείρηση Comepor,

— επέτρεψε στην εκκαθαρισθείσα επιχείρηση να επιτύχει λογικές τιμές για τα στοιχεία του ενεργητικού της, οι οποίες αντιστοιχούσαν στην πραγματική τους αξία, και

— επέτρεψε να επιστραφεί στους δημόσιους πιστωτές μέρος τουλάχιστον των πιστώσεων που σε άλλη περίπτωση θα είχαν χαθεί.

Ωστόσο, η ισπανική κυβέρνηση δεν απέδειξε τον ισχυρισμό αυτό με υποβολή συγκριτικών υπολογισμών του κόστους των διαφόρων μορφών εκκαθάρισης.

Όσον αφορά την επιδότηση ύψους 500 000 ισπανικών πεσετών ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης, οι ισπανικές αρχές ανέφεραν ότι το ποσό της επιδότησης για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης που προβλέπει ο περιφερειακός νόμος του Ιουνίου 1982 είχε τροποποιηθεί σε δύο περιπτώσεις. Πρώτον, το ποσό είχε αυξηθεί σε 750 000 ισπανικές πεσέτες ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης από τον περιφερειακό νόμο 6/1985 του Απριλίου 1985 και εν συνεχεία μειώθηκε εκ νέου σε 500 000 ισπανικές πεσέτες ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης από τον περιφερειακό νόμο 15/1986, του Νοεμβρίου 1986. Όλοι οι εν λόγω περιφερειακοί νόμοι οι οποίοι δεν υποβλήθηκαν στην Επιτροπή συνιστούσαν υφιστάμενη ενίσχυση η οποία δεν υπέκειτο στην υποχρέωση αυτή.

Όσον αφορά τη νέα ενίσχυση ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών η ισπανική κυβέρνηση επεσήμανε ότι το ποσό αυτό αφορούσε δάνειο το οποίο είχε χορηγηθεί στη νέα επιχείρηση Comepor από την κρατική εταιρεία «Navarra de Financiación y Control SA» (Nafinco). Το δάνειο χορηγήθηκε με όρους της αγοράς (επιτόκιο: 6,86 %) με εγγυήσεις (εγγύηση για την Comepor αποτελούσαν οι μετοχές της επιχείρησης). Κατέστη αναγκαίο να διατηρηθεί η επιχείρηση σε ενεργό δράση, διότι το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης του 1994 είχε αποτύχει και η επιχείρηση εξακολουθούσε να εμφανίζει ζημίες.

Τέλος, οι ισπανικές αρχές ανέφεραν ότι, λόγω της αποτυχίας της πρώτης αναδιάρθρωσης, το πιθανότερο ήταν να εκπονηθεί ένα νέο σχέδιο αναδιάρθρωσης το οποίο, μόλις ολοκληρωνόταν, θα υποβαλλόταν αμέσως στην Επιτροπή. Εν πάση περιπτώσει, η νέα αυτή αναδιάρθρωση θα απαιτούσε πρόσθετη κρατική ενίσχυση, η οποία θα κοινοποιείτο προηγουμένως στην Επιτροπή.

III

Με επιστολή της 21ης Οκτωβρίου 1997, η Επιτροπή διαβίβασε προς σχολιασμό στις ισπανικές αρχές τις παρατηρήσεις των τρίτων μερών (της ευρωπαϊκής ένωσης κεραμοποιίας, Cerame-Unie, και ενός ισπανού ανταγωνιστή της Ponsal/Comepor), τις οποίες είχε λάβει μετά τη δημοσίευση για την κίνηση της διαδικασίας στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 9ης Αυγούστου 1997.

α) Η Cerame-Unie εστίασε στον αρνητικό αντίκτυπο που είχε η ενίσχυση στον κλάδο, ο οποίος χαρακτηρίζεται από τεράστιο πλεόνασμα παραγωγικής ικανότητας. Κατά τα τελευταία δέκα έτη, πολλές επιχειρήσεις του κλάδου είχαν επενδύσει στην αναδιάρθρωση της παραγωγικής τους διαδικασίας και της διαδικασίας διανομής. Οι εν λόγω επιχειρήσεις υπέστησαν τον αθέμιτο ανταγωνισμό της Ponsal/Comepor, η οποία, αντί να εφαρμόσει πραγματικά μέτρα αναδιάρθρωσης, είχε προσπαθήσει να αντιμετωπίσει την κατάσταση με τη συνδρομή των κρατικών ενισχύσεων και, ως εκ τούτου, μπόρεσε να πωλήσει τα προϊόντα της κάτω των τιμών της αγοράς.

β) Ο ισπανός ανταγωνιστής διατύπωσε αρχικά τις αμφιβολίες του σχετικά με το επιχείρημα των ισπανικών αρχών ότι τα περισσότερα μέτρα ενίσχυσης υπέρ της Ponsal/Comepor βασίζονταν σε υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων και αμφισβήτησε την άποψη των ισπανικών αρχών επί του θέματος. Εν συνεχεία, υποστήριξε ότι δεν έπρεπε να έχει δοθεί η επιχορήγηση επενδύσεων προς την Comepor κατά τη μεταφορά της επιχείρησης, δεδομένου ότι οι νέες εγκαταστάσεις δεν βρίσκονταν σε περιοχή συρρικνωμένη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 92 παράγραφος 3. Εξάλλου, τόνισε τη δυσχερή οικονομική κατάσταση στην οποία περιήλθε η επιχείρησή του λόγω της ενίσχυσης που χορηγήθηκε στην Ponsal/Comepor, η οποία επέτρεψε στην επιχείρηση να ασκήσει επιθετική πολιτική τιμών την οποία δεν μπορούσε πλέον να ανταγωνιστεί εφόσον εκείνος δεν λάμβανε καμία κρατική ενίσχυση.

IV

Με επιστολή της 21ης Νοεμβρίου 1997, η ισπανική κυβέρνηση απάντησε στις παρατηρήσεις τρίτων.

Σε απάντηση των παρατηρήσεων της Cerame-Unie η ισπανική κυβέρνηση αρνήθηκε ότι η ενίσχυση προς την Ponsal/Comepor θα μπορούσε να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ευρωπαϊκή αγορά κεραμοποιίας. Οι εξαγωγές της Ponsal/Comepor αντιπροσώπευαν μόνο το 0,004 % του συνόλου των ενδοκοινοτικών εξαγωγών, και αντιστοιχούσαν αποκλειστικά στην κατηγορία χαμηλών τιμών, στην οποία δεν ανταγωνιζόταν με άλλους παραγωγούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά μόνο με εξωκοινοτικούς κατασκευαστές.

Όσον αφορά τους ισχυρισμούς του ισπανού ανταγωνιστή, οι ισπανικές αρχές απάντησαν ότι δεν ήταν δυνατό να υπάρχει καμία σύνδεση μεταξύ των οικονομικών προβλημάτων του ανταγωνιστή και της ενίσχυσης που χορηγήθηκε στην Ponsal/Comepor. Τα προβλήματα του ανταγωνιστή είχαν ήδη εκδηλωθεί κατά το 1992/93, ενώ η Ponsal/Comepor δεν έλαβε ενισχύσεις μέχρι το 1994. Επιπλέον, ο ανταγωνιστής ασκούσε δραστηριότητες σε κλάδο της αγοράς (κεραμικά για τον τομέα εστίασης) διαφορετικό από εκείνο της Ponsal (κεραμικά οικιακής χρήσης).

V

Κατόπιν μιας νέας ανταλλαγής σημειωμάτων και διμερών συναντήσεων, οι ισπανικές αρχές με επιστολή τους της 8ης Απριλίου 1998 υπέβαλαν εκτενή δήλωση (που περιλαμβάνει πολυάριθμα έγγραφα που αποδεικνύουν τους διάφορους ισχυρισμούς της) σχετικά με τη χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης και τα διάφορα μέτρα για τα οποία η Επιτροπή είχε κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2.

Πρώτον, επιβεβαίωσαν ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης του 1994 είχε αποτύχει πλήρως και ότι τώρα, σε αντίθεση με τα αρχικά σχέδια να επιχειρηθεί μία δεύτερη αναδιάρθρωση, σκόπευαν να προβούν σε πλήρη εκκαθάριση της επιχείρησης, δεδομένου ότι ήταν αδύνατο να αποκαταστήσουν τη βιωσιμότητά της. Η εκκαθάριση θα πραγματοποιηθεί με πλήρη τήρηση της ισπανικής νομοθεσίας περί πτωχεύσεων που εφαρμόζεται σε ανάλογες περιπτώσεις. Δεν πρόκειται να χορηγηθεί καμία νέα ενίσχυση για τη στήριξη της διαδικασίας εκκαθάρισης ούτε στο πλαίσιο ενδεχόμενης πώλησης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Όσον αφορά τη διαγραφή δημόσιων χρεών ύψους 3 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών κατά τη διαδικασία αναστολής των πληρωμών της Ponsal το 1994/95, η ισπανική κυβέρνηση πρώτον επεσήμανε και εν συνεχεία τεκμηρίωσε με την υποβολή αποδεικτικών εγγράφων ότι ενήργησε με πλήρη σεβασμό της ισπανικής νομοθεσίας περί πτωχεύσεων. Εν συνεχεία, τόνισε ότι η εν λόγω διαγραφή ήταν η μόνη από τις διάφορες μορφές εκκαθάρισης που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία που επέτρεπε την επιστροφή στους δημόσιους πιστωτές μέρους τουλάχιστον των πιστώσεών τους (1 200 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες επί συνόλου 4 300 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών), οι οποίες διαφορετικά θα είχαν χαθεί εντελώς. Ως απόδειξη, παρουσίασαν τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα που θα είχαν οι δημόσιοι πιστωτές αν ακολουθούσαν τις άλλες εναλλακτικές λύσεις που παρέχει η ισπανική νομοθεσία περί πτωχεύσεων. Έτσι, σε περίπτωση κίνησης της διαδικασίας πτωχεύσεως κατόπιν αιτήσεως των πιστωτών, η μέγιστη επιστροφή θα ανήρχετο σε 600 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία περί πτωχεύσεων, οι απαιτήσεις των εργαζόμενων που ανέρχονταν συνολικά σε 1 000 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες θα είχαν προτεραιότητα και το κόστος της διαδικασίας θα είχε υπερβεί τα 200 εκατομμύρια ισπανικές πεσέτες. Σε περίπτωση απλής εκκαθάρισης των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης χωρίς διαδικασία πτώχευσης, τα στοιχεία ενεργητικού θα είχαν πωληθεί χωρίς διεξοδικό έλεγχο, πράγμα το οποίο, όπως αποδεικνύει η εμπειρία, προσφέρει πολύ χαμηλότερη απόδοση από μία συνήθη διαδικασία εκκαθάρισης.

Όσον αφορά την επιδότηση ύψους 500 000 ισπανικών πεσετών ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης, οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν αντίγραφα των δύο νομικών πράξεων με τις οποίες τροποποιήθηκε η αρχική νομική βάση αυτών των επιδοτήσεων, δηλαδή ο περιφερειακός νόμος του 1982. Οι εν λόγω τροποποιήσεις επιβεβαίωσαν ότι το ποσό της ενίσχυσης ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης είχε αρχικά αυξηθεί σε 750 000 ισπανικές πεσέτες με τον περιφερειακό νόμο 6/1985, του Απριλίου 1985 και εν συνεχεία είχε εκ νέου μειωθεί σε 500 000 ισπανικές πεσέτες μέσω του περιφερειακού νόμου 15/1986, του Νοεμβρίου 1986. Και οι δύο νομικές πράξεις αναφέρονταν στην αρχική βάση του 1982 και δεν περιείχαν περαιτέρω τροποποίησή της.

Σχετικά με τη νέα ενίσχυση ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών, οι ισπανικές αρχές επανέλαβαν ότι επρόκειτο για δάνειο το οποίο είχε χορηγηθεί στη νέα επιχείρηση Comepor από την κρατική εταιρεία «Navarra de Financiación y Control SA» (Nafinco). Το δάνειο χορηγήθηκε με όρους της αγοράς (επιτόκιο: 6,86 %) με εγγυήσεις (εγγύηση για την Comepor αποτελούσαν οι μετοχές της επιχείρησης) προκειμένου να στηριχθεί η διαδικασία αναδιάρθρωσης και να δοθεί στην επιχείρηση η δυνατότητα να συνεχίσει τις δραστηριότητές της παρά τη δυσχερή οικονομική της κατάσταση. Ωστόσο, στην ίδια επιστολή της 8ης Απριλίου 1998, η ισπανική κυβέρνηση παραδέχτηκε ότι οι εγγυήσεις δεν ήταν επαρκείς διότι, λόγω των μόνιμων ζημιών της επιχείρησης, η αξία των μετοχών της ήταν μηδενική.

VI

Η διαδικασία δυνάμει του άρθρου 93 παράγραφος 2 διευκρίνισε την κατάσταση της Ponsal και τις συνθήκες υπό τις οποίες έλαβε κρατικές οικονομικές ενισχύσεις. Αυτό επιτρέπει τη συναγωγή ορισμένων συμπερασμάτων σχετικά με τα μέτρα για τα οποία κινήθηκε η διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2. Τα μέτρα αυτά έχουν ως ακολούθως:

α) Όσον αφορά τη διαγραφή ποσού 3 100 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών επ' ευκαιρία της εκκαθάρισης της Ponsal, οι ισπανικές αρχές απέδειξαν ότι δεν συνιστά κρατική ενίσχυση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ. Οι εναλλακτικοί υπολογισμοί που υπέβαλε η ισπανική κυβέρνηση επιβεβαιώνουν ότι, αν είχε ακολουθηθεί μία από τις άλλες μορφές εκκαθάρισης που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία, οι ζημίες θα ήταν μεγαλύτερες. Επιπλέον, η ισπανική κυβέρνηση προσκόμισε στοιχεία που αποδεικνύουν ότι τήρησε πλήρως την ισπανική νομοθεσία περί πτωχεύσεων.

β) Η επιδότηση 500 000 ισπανικών πεσετών ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης συνιστά ασφαλώς ενίσχυση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ. Ωστόσο, οι ισπανικές αρχές απέδειξαν ότι οι εν λόγω πληρωμές βασίζονταν σε υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων, όπως ορίζει το άρθρο 93 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, και, ως εκ τούτου, δεν όφειλαν να τις κοινοποιήσουν σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου. Οι τροποποιήσεις του περιφερειακού νόμου του 1982 —δηλαδή, ο περιφερειακός νόμος 6/1985 του Απριλίου 1985 και ο περιφερειακός νόμος 15/1986 του Νοεμβρίου 1986, τους οποίους υπέβαλε η ισπανική κυβέρνηση— έκαναν αναφορά στα αντίστοιχα δεδικασμένα. Το καθεστώς βάσει του οποίου το ανώτατο όριο ενίσχυσης αυξήθηκε σε 750 000 ισπανικές πεσέτες ανά δημιουργούμενη θέση απασχόλησης προηγείτο της προσχώρησης της Ισπανίας στην Κοινότητα και συνεπώς αποτελούσε υφιστάμενη ενίσχυση. Ο περιφερειακός νόμος με τον οποίο το όριο μειώθηκε εκ νέου σε 500 000 ισπανικές πεσέτες δεν υπέκειτο στην υποχρέωση κοινοποίησης, διότι επρόκειτο αποκλειστικά για μείωση του ορίου μιας επιδότησης ήδη υφιστάμενης και, κατά συνέπεια, εγκεκριμένης χωρίς να τροποποιείται επί της ουσίας το αρχικό καθεστώς ενισχύσεων του 1982.

γ) Όσον αφορά το δάνειο ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η παρέμβαση συνιστά κρατική ενίσχυση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. Παρότι η πίστωση χορηγήθηκε με όρους της αγοράς όσον αφορά τα επιτόκια, επ' ουδενί λόγω δεν δόθηκαν επαρκείς εγγυήσεις. Η αξία των εγγυήσεων —δηλαδή η αξία των

μετοχών της Comepor— όπως αναγνωρίζουν οι ίδιες οι ισπανικές αρχές, υπήρξε μηδενική. Ως εκ τούτου, αν εφαρμοστεί η αρχή του ιδιώτη επενδυτή, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι καμία ιδιωτική τράπεζα δεν θα είχε χορηγήσει το δάνειο αυτό σε μία επιχείρηση στην κατάσταση της Comepor και με τους όρους που το έπραξαν οι κρατικές αρχές.

Η ενίσχυση μπορούσε να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Στον κλάδο των επιτραπέζιων σκευών παρατηρείται σημαντική ανταλλαγή εμπορευμάτων μεταξύ της Ισπανίας και άλλων κρατών μελών. Βάσει στοιχείων που παρείχε η Eurostat, το 1996 η Ισπανία εξήγαγε 7 131 τόνους προϊόντων του τομέα σε άλλα κράτη μέλη έναντι ποσού ύψους 28,7 εκατομμυρίων Ecu, ενώ εισήγαγε 8 239 τόνους έναντι ποσού 26,8 εκατομμυρίων Ecu. Το 1997, η Ισπανία εξήγαγε 6 986 τόνους έναντι ποσού 29 εκατομμυρίων Ecu και εισήγαγε 9 072 τόνους έναντι 35,1 εκατομμυρίων Ecu. Η Comepor συμμετέχει στην εν λόγω αγορά, παρότι διαθέτει ένα μάλλον περιορισμένο μερίδιο αγοράς. Αυτό καταδεικνύουν σαφώς οι αντιδράσεις τρίτων. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Comepor βελτίωσε ασφαλώς τη θέση της επιχείρησης στην κοινή αγορά έναντι άλλων ανταγωνιστών οι οποίοι δεν λαμβάνουν κρατική στήριξη.

Δεδομένου ότι η ενίσχυση δεν βασιζόταν σε κανένα εγκεκριμένο καθεστώς ενισχύσεων, έπρεπε να έχει κοινοποιηθεί μεμονωμένα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης. Η Ισπανία δεν συμμορφώθηκε με την υποχρέωση αυτή. Ως εκ τούτου, η χορήγηση της ενίσχυσης υπήρξε από τυπική άποψη παράνομη.

Εξάλλου, στην παρούσα περίπτωση δεν μπορεί να εφαρμοστούν οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 2 της συνθήκης, αν ληφθούν υπόψη τα χαρακτηριστικά της ενίσχυσης και το γεγονός ότι δεν ζητείται να πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή των ανωτέρω παρεκκλίσεων.

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι η Comepor δεν είναι εγκατεστημένη σε περιοχή επιλέξιμη για περιφερειακή ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ΕΚ.

Εξάλλου, το δάνειο δεν αποσκοπεί στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μιας συρρικνωμένης περιοχής κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ αλλά στην παροχή συνδρομής σε μία επιχείρηση που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες προκειμένου να συνεχίσει τις δραστηριότητές της στον κλάδο.

Τέλος, δεν συμμορφώνεται με την παρέκκλιση που προβλέπει το άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης σε συνδυασμό με τις κοινοτικές «κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων» ([1]).

Όσον αφορά το χαρακτηρισμό του δανείου των 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών ως ενίσχυση διάσωσης, πρέπει να σημειωθεί ότι, όταν έλαβε το δάνειο, η Comepor ήταν ασφαλώς μία προβληματική επιχείρηση ανίκανη να ανακτήσει τη βιωσιμότητά της με ίδιους πόρους. Σύμφωνα με τις προαναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές, οι ενισχύσεις διάσωσης είναι δυνατό να συνίστανται σε συνδρομή ρευστότητας υπό μορφή εγγυήσεων σε δάνεια ή δανείων με σύνηθες εμπορικό επιτόκιο (σημείο 3.1 των κατευθυντηρίων γραμμών). Το δάνειο ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών, το επιτόκιο του οποίου αντιστοιχούσε στις συνθήκες της αγοράς ανταποκρίνεται στο κριτήριο αυτό. Ωστόσο, η ισπανική κυβέρνηση δεν προσκόμισε αποδείξεις ότι κατά τη στιγμή χορήγησης του δανείου υπήρξε οποιαδήποτε σχέση μεταξύ του εν λόγω δανείου και ενδεχόμενων μέτρων αναδιάρθρωσης πράγμα που σύμφωνα με το σημείο 3.1 των κατευθυντήριων γραμμών είναι υποχρεωτικό για την έγκριση ενίσχυσης αναδιάρθρωσης. Ως εκ τούτου, κατά τη διαδικασία, κατέστη σαφές ότι μοναδικός στόχος της ενίσχυσης ήταν η διατήρηση του status quo και η αναβολή του αναπόφευκτου· εν τω μεταξύ, τα εκκρεμή βιομηχανικά και κοινωνικά προβλήματα μεταφέρθηκαν σε αλλους πιο αποδοτικούς παραγωγούς και σε άλλα κράτη μέλη αντί να στηριχθεί μία διαδικασία αναδιάρθρωσης που θα έπρεπε να έχει ξεκινήσει κατά τη στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης διάσωσης.

Στη διάρκεια της διαδικασίας, οι ισπανικές αρχές δεν ήταν σε θέση να αποδείξουν ότι το δάνειο που είχαν χορηγήσει πληρούσε όλες αυτές τις προϋποθέσεις. Ως εκ τούτου, το δάνειο δεν μπορεί να εγκριθεί, δεδομένου ότι δεν πληροί τα απαιτούμενα κριτήρια.

Ούτε το δάνειο ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών που χορηγήθηκε στην Comepor δύναται να χαρακτηριστεί ενίσχυση αναδιάρθρωσης, δεδομένου ότι ουδόλως συνδεόταν με τα μέτρα αναδιάρθρωσης που προέβλεπε το σχέδιο του 1994, αλλά καταβλήθηκε μάλλον επειδή η εν λόγω αναδιάρθρωση είχε καταλήξει σε πλήρη αποτυχία και η επιχείρηση εξακολουθούσε να αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες. Επιπλέον, δεν πρέπει να λησμονείται ότι η ίδια η ισπανική κυβέρνηση παραδέχθηκε ότι ήταν αδύνατο να αποκατασταθεί η βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Επιπλέον, υπήρχε το ενδεχόμενο η ενίσχυση να στρεβλώσει αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή (Πανόραμα της κοινοτικής βιομηχανίας 1997), η κεραμοποιία εμφανίζει πλεόνασμα παραγωγικής ικανότητας, και ο κλάδος επλήγη από σημαντική κάμψη της κατανάλωσης το 1992 και 1993 (3,2 % ετησίως) που δεν μπόρεσε να καλύψει κατά τα επόμενα έτη. Κατά συνέπεια, η σημαντική διαφορά μεταξύ παραγωγικής ικανότητας (αξία: 15 163 εκατομμύρια Ecu το 1993) και ζήτησης (αξία: 12 834 εκατομμύρια Ecu το 1993) κατά το παρελθόν δεν θα μειωθεί στο μέλλον (εκτιμήσεις της αξίας της παραγωγής για το 1998: 19 470 εκατομμύρια Ecu· εκτιμήσεις της αξίας της κατανάλωσης για το 1998: 15 650 εκατομμύρια Ecu). Λόγω των εξελίξεων αυτών, το δάνειο που χορηγήθηκε στην Comepor θα μπορούσε να ζημιώσει σοβαρά τους ανταγωνιστές της.

([1]) ΕΕ C 368 της 23. 12. 1994, σ. 12.

Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω παραγόντων, η Επιτροπή συνάγει το συμπέρασμα ότι το δάνειο ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών, το οποίο χορήγησε η κυβέρνηση της Ναβάρα στην Comepor συνιστά ενίσχυση για την οποία δεν δύναται να εφαρμοστεί καμία από τις παρεκκλίσεις του άρθρου 92 παράγραφος 3.

VII

Σε περιπτώσεις που η ενίσχυση κρίνεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, η Επιτροπή ζητεί από το κράτος μέλος να απαιτήσει το ποσό της ενίσχυσης από τον αποδέκτη [ανακοίνωση της Επιτροπής της 24ης Νοεμβρίου 1983 ([2])· βλέπε επίσης τις αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 12ης Ιουλίου 1973 και της 24ης Φεβρουαρίου 1987 στις υποθέσεις 70/72, Επιτροπή κατά Γερμανίας ([3]), και 310/85, Deufil κατά Επιτροπής ([4]), αντίστοιχα]. Δεδομένου ότι αυτό ισχύει σχετικά με τα μέτρα υπέρ της Comepor που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας απόφασης, η ενίσχυση πρέπει να επιστραφεί. Η απαίτηση αυτή δεν δύναται να μεταβληθεί από το γεγονός ότι η Comepor θα υποστεί εκκαθάριση και θα εξαφανιστεί από την αγορά. Η επιστροφή της ενίσχυσης δεν θεωρείται, κατά συνέπεια, αδύνατη, δεδομένου ότι τα στοιχεία ενεργητικού της Comepor θα πωληθούν και οι πιστωτές θα αποζημιωθούν με τα κέρδη των πωλήσεων.

Η επιστροφή της ενίσχυσης θα πραγματοποιηθεί βάσει της ισπανικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που αφορούν το επιτόκιο καθυστερημένων καταβολών στο δημόσιο, το οποίο θα αρχίσει να ισχύει από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης [επιστολή της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη SG (91) D/4577, της 4ης Μαρτίου 1991· βλέπε επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 21ης Μαρτίου 1990 στην υπόθεση C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής ([5])].

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η επιστροφή της ενίσχυσης συνεπάγεται ότι οι εν λόγω διατάξεις πρέπει να εφαρμοστούν με τρόπο που να μην καθιστά πρακτικά αδύνατη την επιστροφή που επιβάλλει το κοινοτικό δίκαιο. Τυχόν διαδικαστικές ή άλλες δυσχέρειες όσον αφορά την εφαρμογή του μέτρου δεν δύναται να έχουν οποιαδήποτε επίδραση στη νομιμότητά του ([6]),

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το δάνειο ύψους 750 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών που χορήγησε η κρατική εταιρεία «Navarra de Financiación y Control SA» προς την Comercial Europa de Porcelanas SAL είναι παράνομο διότι χορηγήθηκε κατά παράβαση της υποχρέωσης των ισπανικών αρχών να ενημερώσουν την Επιτροπή σε εύθετο χρόνο ώστε να της επιτρέψουν να υποβάλει τις παρατηρήσεις της όσον αφορά τυχόν σχέδιο για τη χορήγηση ή την τροποποίηση ενισχύσεων, όπως ορίζει το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ.

Η εν λόγω ενίσχυση κρίνεται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ διότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής των παρεκκλίσεων που θεσπίζει το άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης ΕΚ.

Άρθρο 2

Η Ισπανία διασφαλίζει την ανάκληση και την επιστροφή της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1 στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης.

Η επιστροφή της ενίσχυσης πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις της ισπανικής νομοθεσίας, και θα περιλαμβάνει τους τόκους από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης μέχρι την ημερομηνία αποπληρωμής της, με επιτόκιο ίσο προς την ποσοστιαία αξία, κατά την ημερομηνία αυτή, του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του καθαρού ισοδυνάμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων στην Ισπανία.

Οι εν λόγω διατάξεις πρέπει να εφαρμοστούν με τρόπο ώστε η επιστροφή την οποία ορίζει το κοινοτικό δίκαιο να μην καθίσταται πρακτικά αδύνατη. Τυχόν διαδικαστικές ή άλλες δυσχέρειες όσον αφορά την εφαρμογή του μέτρου δεν έχουν επίδραση στην αποτελεσματικότητά του.

Άρθρο 3

Η ισπανική κυβέρνηση ενημερώνει την Επιτροπή, εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης σχετικά με τα μέτρα που έχει λάβει.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 14 Ιουλίου 1998.

Για την Επιτροπή
Karel VAN MIERT
Μέλος της Επιτροπής

([2]) ΕΕ C 318 της 24. 11. 1983, σ. 3.
([3]) Συλλογή 1973, σ. 813.
([4]) Συλλογή 1987, σ. 901.
([5]) Συλλογή 1990, σ. I-959.
([6]) Βλέπε υποσημείωση στο κάτω μέρος της σελίδας 5, αιτιολογικές σκέψεις 58 έως 63.